

رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی

دوره ۱، شماره ۲، پاییز ۱۳۹۲

ص ص: ۴۲-۳۱

تناسب جنسیتی در ورزش های رقابتی

بهرام یوسفی*

دانشیار دانشگاه رازی

(تاریخ دریافت: ۱۴/۰۲/۱۳۹۱، تاریخ تصویب: ۱۶/۰۵/۱۳۹۲)

چکیده

هدف این پژوهش بررسی تناسب جنسیتی ورزش های رقابتی بود. به این منظور ۵۰۲ دانشجوی دختر و پسر که به طور تصادفی انتخاب شده بودند نسخه تعدیل شده پرسشنامه کلیشه جنسیتی ورزش ها که توسط ریمر و ویزو^۱ در سال ۲۰۰۳ ساخته شده است را تکمیل و همچنین به دو سؤال باز در مورد بهترین ورزش ها برای زنان و مردان و دلایل ترجیح ورزش ها پاسخ دادند. نتایج تحلیل کمی آشکار ساخت که از دیدگاه نمونه های مورد بررسی سه رشته ورزشی کشتی، مشت زنی و وزنه برداری کاملاً مردانه تلقی می شوند. نتایج آزمون کای دو نشان داد که بین دیدگاه دختران و پسران در مورد تناسب جنسیتی ورزش های ژیمناستیک، شنا، تنیس روی میز، ایروبیک و فوتسال تفاوت معنی داری وجود دارد ($p \leq 0.05$). پاسخ دهندگان زن تمایل بیشتری برای مستقل دانستن ورزش ها از جنسیت داشتند. بررسی کیفی در مورد سئوالات باز نشان داد مناسب ترین ورزش های رقابتی برای زنان از دید زنان و مردان مورد بررسی شامل ایروبیک، شنا، ژیمناستیک با دلایلی مانند تناسب با ساختار بدنی و ویژگی های زنانه و برای مردان شامل کشتی، وزنه برداری، ورزش رزمی با دلایلی مانند قدرت بدنی بالای مردان، متناسب با فیزیک بدنی، سازگاری با ویژگی های روانی مردان ذکر شد. این نتایج موید وجود کلیشه جنسیتی در ترجیح ورزش های رقابتی برای مردان و زنان است.

واژه های کلیدی:

ورزش رقابتی، جنسیت، تناسب.

مقدمه

موضوعات مورد مناقشه و بررسی در محافل علمی و محققان بوده است. به طور کلی با بررسی دیدگاه‌های موجود در زمینه حضور زنان در ورزش می‌توان دریافت میزان مقبولیت شرکت زنان در ورزش‌های رقابتی دارای دو نگاه حداکثری و یک نگاه بینابین در یک پیوستار است. در یک قطب از این پیوستار، ورزش‌های رقابتی برای زنان موضوعی نامناسب تلقی شده است که با ویژگی‌های زنانه در تعارض است. شاید تعجب برانگیز باشد که کوبرتن بنیان‌گذار المپیک نوین خود از طرفداران این دیدگاه بوده است (گزارش سازمان ملل - بخش توسعه برای زنان^۹ ۲۰۰۷). قابل توجه است که اولین دوره المپیک نوین در آتن سال ۱۸۹۶ بدون حضور زنان در رقابت‌ها انجام شد. در بستر تاریخی نیز همواره ورزش و بطور خاص رقابت‌های ورزشی موضوعی مردانه تلقی می‌شده است (اندرسون^{۱۰} ۲۰۰۵، بریل و تیرگ^{۱۱} ۱۹۹۴، مسنر^{۱۲} ۲۰۰۲، کلمنت گویلتین و فون تاین^{۱۳} ۲۰۱۱) (۸، ۱۰، ۱۲، ۳۱). برای مردان شرکت در ورزش به عنوان موضوعی طبیعی تلقی می‌شده است و معمولاً پسران از سوی والدین خود به طور موکد مورد تشویق برای شرکت در ورزش بوده اند (مسنر و سابو^{۱۴} ۱۹۹۰). با این حال در سال‌های اخیر این دیدگاه طرفداران بسیار اندکی داشته است. اما اگرچه قوانین مربوط به عدم تبعیض جنسیتی از دهه ۱۹۷۰ فرصت‌های بیشتری را برای شرکت زنان در ورزش فراهم ساخت (رس^{۱۵} ۲۰۰۸)، با این وجود برخی معقتد هستند که هنوز نیز شرایط

در چند دهه اخیر مطالعات بسیاری در مورد مفهوم جنسیت، نقش‌های و پی‌آمد‌های آن در جوامع مختلف انجام شده است. از دیدگاه ذات‌گرایان^۱ تفاوت در رفتار و ویژگی‌های زنانه و مردانه در موجودیت زن و مرد به شکلی تکوینی نهاده شده است. در مقابل گروهی از اندیشمندان هویت جنسیتی را به فرایند اجتماعی شدن نسبت می‌دهند (دوکس و میجر^۲ ۱۹۹۵، به نقل از اعظم زاده^۳ ۱۳۸۴) (۱). بر این اساس، دو واژه جنس^۳ و جنسیت^۴ در بسیاری از جوامع تابع فرهنگ غربی دارای تفاوت می‌باشند. در حالی که مفهوم جنس به ویژگی‌ها و تفاوت‌های زیستی بین زن و مرد اشاره دارد، مفهوم جنسیت برالگوهای رفتاری، نقش‌ها و انتظارات حاصل از نظام تعلیم و تربیت در جوامع مختلف استوار است (ماری سک^۵ ۱۹۹۵). از رو شکل‌گیری معنای جنسیت بر اساس یادگیری نقش‌ها و انتظارات از زن یا مرد بودن در اثر سنت‌ها، ارزش‌ها و نظام‌های آموزشی در بستر اجتماع است (اندرسن و تایلور^۶ ۲۰۰۶) (۸). از دیدگاه بیرنز^۷ (۱۹۷۶) در فرایند اجتماعی شدن، به طور سنتی در بسیاری از جوامع به دختران آموزش داده می‌شود که غیر فعال و مطیع باشند در حالی که به پسران یاد داده می‌شود که مرد بودن به معنی فعال، تهاجمی و خود مختار بودن است (۹). گیل^۸ (۱۹۹۵) تاکید می‌کند که فرایند جهت‌گیری جنسیتی بیش از آن که ناشی از تفاوت‌های بیولوژیک بین زن و مرد باشد از فرهنگ و اجتماع تاثیر می‌پذیرد. در این زمینه، جنسیت و ورزش یکی از

9 - UNITED NATIONS- DIVISION FOR
ADVANCEMENT OF WOMEN

10 - Anderson

11 - Birrell & Theberge

12 - Messner

13 - Clément-Guillot & Fontayne

14 - Messner & Sabo

15 - Ross

1 - Essentialism

2 - Deaux & Major

3 - Sex

4 - Gender

5 - Marecek

6 - Andersen & Taylor

7 - Birns

8 - Gill

وزنه برداری (المپیک ۲۰۰۰) و کشتی (المپیک ۲۰۰۴) به رسمیت شناخته شد (زن در جنبش المپیک، گزارش کمیته بین المللی المپیک، ۲۰۰۹).

دیدگاه سوم و بینابین معتقد است صرف نظر از میزان سلطه مردان در فعالیت های ورزشی و نهاد های مرتبط با ورزش و همچنین آثار کلیشه جنسیتی^{۱۱} در ورزش، تناسب جنسیت و نوع ورزش یکی از موضوعات غیر قابل انکار در مورد مقبولیت رقابت های ورزشی برای مردان و زنان است. براساس این رویکرد، کلیشه جنسیتی به معنی انتظارات نهادینه شده از نقش ها و انتظارات مربوط به رفتارهای زنانه و مردانه در جوامع نقشی تعیین کننده برای مناسب بودن یک رشته ورزشی برای زنان و مردان دارد. متنی^{۱۲} (۱۹۶۵) از اولین محققانی است که موضوع تناسب جنسیتی ورزش ها را در جامعه آمریکا مورد بررسی قرار داد (۳۲). او در بررسی خود میزان پذیرش رشته های ورزشی برای زنان را از دیدگاه دانشجویان زن ارزیابی نمود. نتایج آن بررسی نشان داد که از دیدگاه نمونه های مورد بررسی، ورزش های انفرادی که در آن تاکید بر زیبایی حرکات است، و بیش از آن که قدرت در انجام آن حرکات مهم باشد دقت مورد تاکید است برای زنان مناسب و قابل قبول است. و به طور معکوس رشته های ورزشی که مستلزم رویا رویی مستقیم، درگیری بدنی، خشونت و اعمال قدرت هستند برای زنان نامناسب است. حدود ۲۵ سال بعد کان و سنیدر^{۱۳} (۱۹۸۹) نتیجه گیری متنی را در مورد نقش کلیشه جنسیتی در مورد تناسب ورزش برای زنان را مورد تایید قرار دادند (۲۳). رامیر و ویزو^{۱۴} در سال ۲۰۰۳ بار دیگر به بررسی تناسب جنسیتی ورزش و مقایسه آن با داده های متنی در جامعه آمریکا پرداختند. آنان در بررسی یک نمونه ۳۵۰ نفری از

تبعیض آمیز در ورزش به نفع مردان وجود دارد (سابو و مسنر^۱ (۱۹۹۳) (۳۵،۳۶).

طرفداران تساوی گرا و به طور خاص اندیشه های فمینیستی اما در قطب دیگری از این پیوستار خواهان ایجاد فرصت های برابر در همه عرصه ها از جمله ورزش های رقابتی در بین زنان و مردان بوده اند. منتقدان فرهنگ مرد سالار، ورزش را همواره تحت سلطه و هژمونی مردان دانسته اند (کونیل^۲ ۱۹۹۰ به نقل از رس^۳ ۲۰۰۸ (۱۳،۳۵). مردان همواره با این تسلط به تحمیل شرایط و خواسته های خود پرداخته اند (بیریل^۴، ۲۰۰۰) (۲۰). از این رو ورزش به عنوان یکی از راه های مقابله با مرد سالاری در جامعه مورد توصیه بوده است (دی وار^۵ ۱۹۹۳، هال^۶ (۱۹۹۶) (۱۰). بر اساس دیدگاه تساوی خواهان حتی تفاوت های بیولوژیک بین زن و مرد کمتر از آن است که به عنوان مانعی برای حضور زنان در ورزش های رقابتی تلقی شود (هاید^۷ ۱۹۸۱، شرم^۸ (۱۹۷۸) (۲۱). این اصرار برای فرصت های برابر شاید در پس خود با این اندیشه همراه است که حضور موفقیت آمیز زنان در عرصه رقابت های ورزشی چالشی برای آن دیدگاه خواهد بود که معتقد است زنان ضعیف تر و پس از مردان هستند (هال ۱۹۹۶، سابو و مسنر^۹ ۲۰۰۱، مک کلانگ و بلیند^{۱۰}

۲۰۰۲). تلاش های تساوی خواهان جنسیتی البته در مواردی زیادی در مورد ورزش های رقابتی به نتیجه نرسیده است. به طوری که در مورد رقابت های المپیک شرکت زنان در رشته هایی مانند فوتبال (المپیک ۱۹۹۶)

1- Sabo & Messner

2 - Connell

3 - Ross

4 - Birrell

5- Dewar

6 -Hall

7 -Hyde

8-Sherman

9 - Sabo & Messner

10 - McClung and Blinde

11-Gender stereotype

12 -Methney

13 - Kane & Snyder

14 - Riemer & Visio

خطراریسک، خشونت، روحیه تیمی، سرعت، قدرت و استقامت و مرد محور مورد تفکیک قرار گرفته بودند. در نروژ نیز نتایج یک بررسی نشان داد که از دیدگاه نمونه های مورد بررسی (۳۵۷ دانش آموز) ویژگی های ورزش های مردانه شامل قدرت، استقامت و ویژگی های ورزش های شامل مواردی مانند ظاهر متناسب، اندام باریک و انعطاف پذیری است (کلومستن، مارش و اسکالویک^۵ (۲۰۰۵) (۲۴).

بررسی های دیگری نشان داده است که بسترهای مختلف اجتماعی و فرهنگی بر تناسب جنیستی ورزش ها موثر است. به طور مثال در یک پژوهش بین فرهنگی، ریس، براندل - بریدن بک و برت اشنایدر^۶ (۱۹۹۹)، دریافتند از نظر نوجوانان آلمانی ژیمناستیک، باله و ایروبیک برای پسران ورزش های نامناسبی هستند و فوتبال، مشت زنی و وزنه برداری ورزش های نامناسبی برای دختران هستند، همچنین محققان یاد شده به این نتیجه رسیدند که از نظر نوجوانان آمریکایی، والیبال و ژیمناستیک برای پسران نامناسب و فوتبال آمریکایی، بیسبال و هاکی روی یخ برای دختران نامناسب است. به طور طبیعی این نتایج نشان می دهد که علاوه بر کلیشه جنیستی، میزان اشتها و عمومیت رشته های ورزشی در جوامع بر ادراک افراد از زنانه یا مردانه بودن ورزش ها نیز موثر است.

برخی از بررسی ها در مورد جایگاه اجتماعی ورزشکاران زن با توجه به تناسب جنیستی ورزش ها انجام شده است. کان^۷ (۱۹۸۸) دریافت که از دیدگاه پاسخ دهندگان (دانش آموزان) ورزشکارانی که در رشته های ورزشی مناسب زنان (مانند تنیس، والیبال و گلف) فعالیت دارند دارای جایگاه اجتماعی بالاتری نسبت به ورزشکارانی

دانش آموزان به این نتیجه رسیدند که از دیدگاه نمونه های مورد بررسی، ورزش های کشتی و فوتبال آمریکایی کاملا مردانه و ورزش های ایروبیک و ژیمناستیک برای زنان مناسب است. اما رشته های ورزشی بسکتبال و فوتبال مستقل از جنسیت هستند که در این موارد با طبقه بندی متنی در تضاد است. انجل^۱ (۱۹۹۴)، در بررسی ادراک نوجوانان از تناسب جنیستی ورزش ها به این نتیجه رسید که دختران ورزش هایی مانند فوتبال و هاکی روی یخ را مردانه و ورزشی مانند ژیمناستیک را زنانه و همچنین ورزش هایی مانند تنیس و شنا را مستقل از جنسیت می دانند. در یک بررسی از بین دانش آموزان مقطع ابتدایی مک کالیستر و همکاران^۲ (۲۰۰۳) با استفاده از روش مصاحبه دریافتند که دانش آموزان پسر ورزش هایی مانند فوتبال، کشتی، بسکتبال و هاکی را می شناختند و دانش آموزان دختر با ورزش هایی مانند باله، ژیمناستیک و طناب بازی آشنایی داشتند. نتایج یک بررسی در مورد انتخاب رشته های ورزشی در برنامه مدارس در آمریکا نشان داد که پسران از شرکت در برنامه های ورزشی ایروبیک و دختران از شرکت در برنامه های تمرین با وزنه اجتناب داشتند (چیپیتور - تامسون و انیس^۳ (۱۹۹۷) (۱۱). کوی ویولا^۴ (۱۹۹۵) تناسب ۴۱ رشته ورزشی را از دیدگاه دانشجویان سوئدی مورد بررسی قرار داد، نتایج نشان داد از دیدگاه نمونه های مورد بررسی ۱۹ رشته ورزشی مستقل از جنسیت، ۷ رشته ورزشی زنانه و ۱۵ رشته ورزشی مردانه تلقی می شد (۲۵). بررسی بعدی کوی ویولا (۲۰۰۱) در تحلیل عوامل طبقه بندی جنیستی ورزش ها نشان داد ورزش های زنانه با ویژگی هایی مانند جاذبه های زیبا شناختی، لطافت و زن محور مورد تفکیک قرار گرفته بودند و ورزش های مردانه با ویژگی های

1 - Engel

2 - McCallister et al.

3 - Chepyator- Thomson & Ennis

4 - Koivula

5 - Klomsten, Marsh & Skaalvik

6 - Rees, Brandel-Brenednbeck & Brettschneider

7 - Kane

روش تحقیق

جامعه و نمونه آماری

در این بررسی ۵۰۲ دانشجوی کارشناسی از دانشگاه های رازی و آزاد اسلامی کرمانشاه شرکت داشتند. کفایت حجم نمونه به وسیله فرمول کوکران تعیین و انتخاب نمونه ها از طریق روش نمونه گیری خوشه ای انجام شد. به این منظور توزیع و جمع آوری پرسشنامه ها از بین کلاس های واحد تربیت بدنی عمومی در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۳۸۹ انجام شد. اهداف پژوهش برای دانشجویان توضیح داده شد و به آنان اعلام گردید که شرکت در پژوهش داوطلبی و پرسشنامه ها بی نام است.

ابزار جمع آوری داده ها

جمع آوری داده ها از طریق پرسشنامه انجام شد. این پرسشنامه شامل سه بخش بود. بخش اول مربوط به ویژگی های جمعیت شناختی شامل سن و جنس شرکت کنندگان بود. بخش دوم نسخه تعدیل شده پرسشنامه کلیشه جنسیتی ورزش ها بود که توسط ریمر و ویزو^۲ در سال ۲۰۰۳ ساخته شده است (۳۴). بر اساس گزارش های موجود این پرسشنامه دارای روایی و پایایی مناسب برای اندازه گیری جهت گیری جنسیتی ورزش است (هانون و همکاران^۳ (۲۰۰۹) (۱۹). از این پرسشنامه قبلا در پژوهش جهت گیری جنسیتی ورزش ها نیز استفاده شده است (همان). این بخش از پرسشنامه به صورت سئوالات بسته و پنج گزینه ای در طیف لیکرت است. پاسخ دهنده با توجه به نام رشته ورزشی، پاسخ خود را در پنج گزینه موجود انتخاب می کند. گزینه اول رشته ورزشی را فقط برای زنان مناسب می داند، گزینه دوم رشته ورزشی را بیشتر برای زنان مناسب می داند، گزینه سوم رشته ورزشی را برای زنان و مردان یکسان می داند، گزینه چهارم رشته ورزشی را بیشتر برای مردان مناسب می

هستند که در ورزش های نامناسب جنسیتی (مانند بسکتبال و سافت بال) ورزش می کنند. هولاند و اندر^۱ (۱۹۹۴) نیز در بررسی خود نتیجه گیری کردند که ورزشکاران دختر شرکت کننده در رشته های ورزشی مناسب برای زنان دارای ترجیح بالاتری در بین همکلاسان بودند (۲۰، ۲۳).

در ایران نیز موضوع جنسیت مورد نظر محققان زیادی بوده است و همراه با متغیر هایی مانند احساس نابرابری و تحرک اجتماعی زنان (دهنوی و معید فر (۱۳۸۵) (۳) و مشکلات مربوط به دستیابی زنان به مناصب مدیریتی (کجباف، کاظمی ۱۳۸۴، میرغفوری (۱۳۸۵) مورد بررسی قرار گرفته است (۵، ۷). همچنین در زمینه ورزش موضوعات مورد بررسی بیشتر متمرکز بر موانع مشارکت زنان در ورزش یا فعالیت های جسمانی در اوقات فراغت (به طور مثال، کشگر و احسانی ۱۳۸۹)، و مدیریت زنان در ورزش بوده است (شهاب بوشهری (۱۳۸۷) (۴، ۶). اما پژوهشی در زمینه دیدگاه مردم ایران در زمینه تناسب جنسیتی ورزش ها انجام نشده است. با توجه به مقدمه ذکر شده و تاثیر پذیری موضوع تناسب جنسیتی ورزش های رقابتی از شرایط فرهنگی - اجتماعی بررسی حاضر در پی پاسخ به دو سؤال است:

۱- از دیدگاه نمونه های مورد (دانشجویان دختر و پسر) چه ورزش های رقابتی برای زنان و مردان مناسب است؟

۲- دلایل تناسب جنسیتی ورزش های رقابتی شامل چه مواردی است؟

دهندگان مورد شمارش قرار گرفت. برای پاسخ به سؤال دوم محققان به طور مستقل دلایل مربوط به مناسب بودن رشته های ورزشی برای زنان و مردان را دو بار باز خوانی کرده و آنها را کد بندی و فراوانی هر یک از کدها را محاسبه کردند. سپس در یک جلسه مشترک فهرست موضوعی دلایل استخراج گردید.

نتایج و یافته های تحقیق

در این پژوهش تعداد ۲۶۶ دانشجوی دختر با میانگین سنی $24/76 \pm 4/31$ و تعداد ۲۴۲ دانشجوی پسر با میانگین سن $23/62 \pm 3/39$ شرکت کردند. نظر دانشجویان دختر و پسر در مورد تناسب جنسیتی ورزش ها به درصد در جدول ۱ ارائه شده است. از دید اغلب نمونه های پژوهش حاضر ورزش های تنیس روی میز، والیبال، بسکتبال مستقل از جنسیت می باشد. همچنین نمونه های این بررسی ورزش های کشتی، وزنه برداری و مشت زنی را مختص مردان و ورزش ایروبیک را بیشتر مناسب زنان دانسته اند. نتایج آزمون کای دو نشان داد که نظر پاسخ دهندگان در مورد ورزش های ایروبیک $[P < 0/000, \chi^2(2) = 23/15]$ ، ژیمناستیک $[P < 0/023]$ ، شنا $[P < 0/000, \chi^2(2) = 9/53]$ ، رزمی $[P < 0/000, \chi^2(2) = 77/18]$ ، شنا $[P < 0/000, \chi^2(2) = 23/15]$ ، تنیس روی میز $[P < 0/000, \chi^2(2) = 23/15]$ و فوتسال $[P < 0/000, \chi^2(2) = 23/15]$ تحت تأثیر جنسیت است.

داندو گزینه پنجم رشته ورزشی را فقط برای مردان مناسب می داند. در نسخه اصلی برخی از رشته های ورزشی مانند بیسبال و سافت بال که در ایران معمول نیست وجود داشت که در این بررسی حذف گردید. روایی صوری پرسشنامه مورد تایید ۵ نفر از اساتید رشته تربیت بدنی قرار گرفت. پرسشنامه در آزمون مقدماتی در بین ۲۰ نفر از دانشجویان مورد بررسی اولیه قرار گرفت، که هیچ از دانشجویان ابهامی در پاسخ گویی به آن نداشتند. بخش سوم شامل دو سؤال باز بود و از شرکت کنندگان در سؤال اول خواسته شده بود ۳ رشته ورزشی را از نظر آنان بهترین رشته برای زنان است و ۳ رشته ورزشی را که از نظر آنان بهترین رشته ورزشی برای مردان است معرفی کنند. در سؤال دوم خواسته شده بود که دلایل خود را برای این که چرا رشته های ورزشی مورد نظرشان برای مردان و زنان بهترین است بیان کنند.

تحلیل داده ها

برای تحلیل داده ها از دو روش کمی و کیفی استفاده شد. روش های آماری برای تحلیل کمی شامل فراوانی و درصد ها و آزمون کای دو بود که از طریق نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ انجام شد. برای بررسی پاسخ های مربوط به دو سؤال باز در پرسشنامه از تحلیل کیفی استفاده شد، به این منظور محققین به طور جداگانه پاسخ ها را مورد بررسی قرار دادند. برای تحلیل پاسخ های سؤال اول، فراوانی رشته های ورزشی مورد اشاره پاسخ

جدول ۱- تناسب جنسیتی ورزش ها و نتایج آزمون کای دو برای رشته ورزشی مناسب با جنسیت از دیدگاه زنان و مردان

P	دسته بندی پاسخ ها به درصد			F/M	F	جنس	ورزش
	M	M/F	N				
0/000	-	-	۳۶/۳	۵۵/۳	۷/۹	زن	ایروبیک
	-	-	۱۸/۲	۶۸/۲	۱۳/۶	مرد	
0/06	۲۲/۷	۶۳/۶	۱۳/۶	-	-	زن	فوتبال
	۲۳/۷	۵۵/۳	۲۱/۱	-	-	مرد	
0/147	۶۸/۲	۳۱/۸	-	-	-	زن	مشت زنی
	۶۲	۳۸	-	-	-	مرد	

ادامه جدول ۱- تناسب جنسیتی ورزش‌ها و نتایج آزمون کای دو برای رشته ورزشی مناسب با جنسیت از دیدگاه زنان و مردان

دسته بندی پاسخ‌ها به درصد						جنس	ورزش
P	M	M/F	N	F/M	F	دیدگاه در مورد ورزش‌ها:	
۰/۰۲	-	-	۶۳/۶	۳۱/۸	۴/۵	زن	ژیمناستیک
	-	۲/۷	۶۷/۶	۲۴/۳	۵/۴	مرد	
۰/۵۲	۷۵/۲	۲۴/۸	-	-	-	زن	کشتی
	۷۰/۷	۲۹/۳	-	-	-	مرد	
۰/۰۰۰	۷۰/۶	۲۹/۴	-	-	-	زن	وزنه برداری
	۷۵/۹	۲۳/۷	۰/۰۴	-	-	مرد	
۰/۰۰۰	۵/۴	۲۴/۳	۶۳/۹	-	۵/۴	زن	رزمی
	۹/۱	۵۹/۱	۲۷/۳	-	۴/۵	مرد	
۰/۶۹۶	۲/۶	۲۶/۳	۷۰/۷	۰/۰۴	-	زن	بسکتبال
	۳/۳	۲۸/۵	۶۸/۲	-	-	مرد	
۰/۳۳۵	-	۱/۴	۸۹/۷	۴/۵	-	زن	والیبال
	-	۵/۸	۹۳/۲	۲/۶	-	مرد	
۰/۰۰۰	-	۴/۵	۸۶/۴	۹/۱	-	زن	شنا
	-	-	۱۰۰	-	-	مرد	
۰/۰۰۰	-	۵/۱	۸۹/۵	۵/۴	-	زن	تنیس روی میز
	-	۰	۸۶/۴	۴/۵	-	مرد	
۰/۰۰۰	۷	۲۱/۱	۶۸/۸	۳/۱	-	زن	فوتسال
	۵/۴	۴۲/۱	۵۱/۲	۱/۲	-	مرد	

توجه شود که: F= فقط برای زنان مناسب است. F/M= بیشتر برای زنان مناسب است. N= مستقل از جنس است. M/F= بیشتر برای مردان مناسب است. M= فقط برای مردان مناسب است.

جدول ۲ نشان می‌دهد بهترین ورزشها برای زنان و مردان از دیدگاه نمونه‌های مورد بررسی کدام هستند و دلایل ترجیحی آنان شامل چه مواردی است. این نتایج نشان می‌دهد، دیدگاه زنان و مردان در مورد ورزش‌های

ترجیحی برای جنس موافق و مخالف بسیار به هم نزدیک است و این ترجیحات با دلایلی مشابه مانند سازگاری نوع ورزش با ویژگی‌های جسمانی- روانی زنان و مردان مطرح شده است.

جدول ۲- دیدگاه زنان و مردان برای انتخاب بهترین ورزشها برای زنان و مردان و دلایل آنان

دیدگاه مردان	دیدگاه زنان
بهترین ورزشها برای زنان ایروبیک، شنا، ژیمناستیک	بهترین ورزشها برای زنان ایروبیک، شنا، ژیمناستیک
بهترین ورزشها برای مردان کشتی، وزنه برداری، ورزش رزمی	بهترین ورزشها برای مردان وزنه برداری، کشتی، فوتبال و مشت‌زنی
دلایل ترجیحی ورزشی برای زنان تناسب اندام، تناسب با فیزیک بدن، سازگاری با روحیه	دلایل ترجیحی ورزشی برای زنان تناسب اندام، تناسب با فیزیک بدنی، آرامش روحی
دلایل ترجیحی ورزشی برای مردان قدرت بدنی بالای مردان، متناسب با فیزیک بدنی، سازگاری با روحیه	دلایل ترجیحی ورزشی برای مردان قدرت بدنی بالای مردان، متناسب با فیزیک بدنی، سازگاری با روحیه

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج بررسی حاضر آشکار ساخت که از دیدگاه نمونه های مورد بررسی سه رشته ورزشی کشتی، مشت زنی و وزنه برداری کاملاً مردانه تلقی می‌شوند. این یافته با اغلب بررسی های پیشین همسو است. به طور مثال، بررسی هانون و همکاران (۲۰۰۹) نشان داد که نمونه های آن تحقیق نیز کشتی را ورزشی مرد محور می دانستند (۱۹). تحقیق ریس و همکاران (۱۹۹۹) نشان داد از نظر نوجوانان آلمانی رشته های وزنه برداری و مشت زنی برای مردان مناسب است. در بررسی رمیر و ویزو (۲۰۰۳) رشته مشت زنی برای مردان مناسب شناخته شده بود (۱۹). این یافته ها نشان می دهد در برخی از رشته های ورزشی که جنبه بارز آن ویژگی هایی مانند غلبه قدرت و استقامت جسمانی در عملکرد است و رقابت های آن به شکل رویارویی مستقیم و گاهاً همراه با خشونت است (مانند رشته مشت زنی) به رغم تنوع فرهنگی در جوامع مختلف، اغلب برای زنان مناسب تشخیص داده نمی شوند. همچنین در این پژوهش والیبال، شنا و تنیس روی میز با بیش از ۸۵ درصد فراوانی در بین پاسخ دهندگان دختر و پسر ورزش هایی فارغ از موضوع جنسیت بودند، این یافته با بررسی های رمیر و ویزو (۲۰۰۳) و هانون و همکاران (۲۰۰۹) همسو است (۱۹، ۲۴). در این سه رشته ورزشی علی رغم بسیاری از تفاوت ها مانند تیمی یا انفرادی بودن رشته ورزشی، یک ویژگی مشترک وجود دارد و آن عدم درگیری بدنی در رقابت ها می باشد. پس از رشته های مذکور ورزش های بسکتبال، ژیمناستیک و فوتسال در بین بیش از ۵۰ درصد پاسخ دهندگان مستقل از جنسیت بودند که این یافته نیز با بررسی رمیر و ویزو (۲۰۰۳) و هانون و همکاران (۲۰۰۹) همسو است. اگرچه در رشته ورزشی بسکتبال رقابت بین تیم ها در یک زمین مشترک انجام می شود، با این حال به نظر می رسد به دلیل وجود

قوانین گسترده در مورد برخورد های جسمانی، رفتار خشن در این رشته ورزشی کمتر اعمال می شود. این یافته با طبقه بندی جنسیتی متنی (۱۹۶۵) ناهمسو است (۳۲). از نظر متنی، بسکتبال به دلیل آن که رشته ای پر برخورد است برای زنان نامناسب است. رشته ورزشی ژیمناستیک در ابعاد رقابتی در بین مردان و زنان نیز در برخی اسباب و وسایل متفاوت است و هر یک دارای جنبه های خاص خود هستند. به طور مثال در رقابت های چوب موازنه که مختص زنان است به نظر می رسد دو فاکتور مهم اولیه برای اجرای موفق شامل انعطاف پذیری و تعادل پویا می باشند، در حالی که در رشته های دار حلقه و پارالل که مختص آقایان است قدرت عضلانی یکی از مهمترین عوامل برای اجرای موفق است. رشته فوتسال از نظر بیش از ۶۵ درصد دانشجویان دختر و ۵۰ درصد دانشجویان پسر مستقل از جنسیت بود. این نتیجه شاید به آن دلیل باشد که این رشته ورزشی جدای از موضوع برخورد های بدنی و مقدار رویارویی بازیکنان، به امکان انجام آن در سالن های ورزشی ارتباط داشته باشد. جایی که در آن زنان می توانند فارغ از دید دیگران به ورزشی جایگزین فوتبال بپردازند. در تایید این استدلال می توان مشاهده کرد که اکثر پاسخ دهندگان فوتبال را برای مردان مناسب دانسته اند. رشته ای که به رغم تلاش های زیاد برای سازگار ساختن پوشش شرعی زنان با قوانین بین المللی مسابقات از سوی مسئولین کشور، ورزشکاران زن فوتبالیست اغلب از حضور در میادین جهانی به بهانه های مختلف از سوی برگزار کنندگان محروم می مانند. همچنین استدلال مورد اشاره نیز در مورد رشته های رزمی برای زنان قابل صدق است، به طوری که به رغم وجود درگیری مستقیم جسمانی در اکثر رقابت های این رشته ورزشی، بیش از ۷۰ درصد پاسخ دهندگان زن آن را مستقل از جنسیت دانسته اند. با در نظر داشتن امکان

فوتسال به طور مشخص تعداد بیشتری از دانشجویان دختر معتقد به استقلال این ورزش‌ها از جنسیت می‌باشند. در بعد بررسی کیفی و دلایل ترجیح جنسیتی ورزش‌ها، نتایج پژوهش حاضر با تحقیق هانون و همکاران (۲۰۰۹) کاملاً همسو است. از دیدگاه نمونه‌های این پژوهش تناسب جنسیتی رشته‌های ورزشی در فهرست موضوعی عدم برخورد بدنی در مقابل برخورد بدنی، ویژگی‌ها و الزامات اجرا مانند الزام قدرت جسمانی در برابر انعطاف پذیری جسمانی و تفاوت در ویژگی‌های روانشناختی- جسمانی زنان و مردان ذکر شده است (جدول ۲).

این پژوهش دارای محدودیت‌هایی است که تحلیل نتایج باید با ملاحظه آنها انجام شود. رقابت در برخی از رشته‌های ورزشی مانند کشتی، وزنه برداری و مشت زنی در ایران به طور قانونی برای زنان ممنوع است، بنابر این ممکن است جهت‌گیری پاسخ‌ها از آن تاثیر پذیرفته باشد. همچنین با توجه به تنوع فرهنگی در کشور تعمیم پذیری نتایج مستلزم تکرار تحقیق در سایر نقاط می‌باشد.

به طور خلاصه نتایج این پژوهش تناسب جنسیتی ورزش‌ها برای مرد و زن را مورد تایید قرار می‌دهد، و به لحاظ کاربردی نتیجه این تحقیق بیانگر آن است که در رشته‌های ورزشی که مستقل از موضوع جنسیت هستند و به لحاظ قانونی نیز امکان مشارکت زنان و مردان در آن وجود دارد می‌باید بیشتر مورد توجه و توسعه برای زنان در جامعه باشند.

شرکت ورزشکاران زن ایرانی در رشته‌های رزمی در مسابقات بین‌المللی ضمن رعایت حجاب اسلامی و کسب موفقیت‌ها و عناوین قهرمانی، می‌توان چنین استنباط کرد که علاوه بر موضوع الزامات جسمانی و حرکتی و سطح رویارویی ورزشکاران در رشته‌های ورزشی، موضوع تناسب جنسیتی برای برخی از ورزش‌های قهرمانی برای زنان در ایران تا حدودی به امکان شرکت در رقابت‌های بین‌المللی با در نظر داشتن ملاحظات اجتماعی و دینی مربوط است. نتایج این بررسی همچنین نشان داد که از نظر شرکت‌کنندگان در تحقیق تنها یک رشته ورزشی بیشتر برای زنان مناسب است. بیش از ۸۰ درصد دانشجویان دختر و ۷۰ درصد دانشجویان پسر ورزش اروپیک را برای زنان نسبت به مردان مناسب‌تر دانسته‌اند. این یافته با اغلب بررسی‌های پیشین در مورد مناسبیت بیشتر ورزش اروپیک برای زنان همسو است (۱۶،۱۹،۳۴).

در نتیجه‌گیری کلی، می‌توان دریافت که از نظر شرکت‌کنندگان در این پژوهش ورزش‌های رقابتی اغلب یا مرد محور هستند و یا مستقل از جنسیت می‌باشند. با این حال مقایسه نظر دانشجویان دختر و پسر نشان داد که در نیمی از موارد تفاوت معنی‌داری در مورد تناسب جنسیتی ورزش‌ها وجود دارد. این تفاوت چنان که در جدول ۱ نشان داده شده است بیان‌گر تمایل بیشتر دختران نسبت به پسران برای مستقل دانستن ورزش‌ها از جنسیت است. در مورد ورزش‌های رزمی و

منابع و مأخذ

۱. اعظم زاده، منصوره. (۱۳۸۴). "آگاهی از نا برابری‌های جنسیتی: مدلی برای سنجش میزان شناخت از نا برابری

جنسیتی". پژوهش زنان، دوره ۳، شماره ۲، صص ۵۱-۷۳.

۲. خواجوی، داریوش. خلجی، حسن. (۱۳۸۷). "موانع باز دارنده ی بانوان شاغل در آموزش و پرورش اراک از شرکت در فعالیت های بدنی منظم". مطالعات زنان، شماره ۳، صص ۱۴۹-۱۷۲.
۳. دهنوی، جلیل. معید فر، سعید. (۱۳۸۴). "بررسی رابطه ی احساس نابرابری جنسیتی و انگیزه ی تحرک اجتماعی در دختران دانشجو". مطالعات زنان، شماره ۷، صص ۵۱-۷۵.
۴. شتاب بوشهری، سیده ناهید. (۱۳۷۸). "ارتقاء زنان به سطوح مدیریتی در سازمان تربیت بدنی کشور: موانع محیطی و فردی و ارائه الگوی مناسب". پایان نامه دکتری، دانشگاه تربیت مدرس.
۵. کجیاف، محمد باقر. کاظمی، ملیحه سادات. (۱۳۸۷). "بررسی نگرش کارکنان سازمان آموزش و پرورش شهر اصفهان به مدیریت زنان و موانع ارتقای زنان به جای گاه های مدیریتی". مطالعات زنان، شماره ۳، صص ۱۳۳-۱۴۷.
۶. کشگر، سارا. احسانی، محمد. (۱۳۸۶). "بررسی اهمیت عوامل بازدارنده زنان تهرانی از مشارکت در ورزش تفریحی با توجه به متغیر خصوصیات فردی". مطالعات زنان، شماره ۲، صص ۱۱۳-۱۳۴.
۷. میر غفوری، سید حبیب الله. (۱۳۸۵). "شناسایی و رتبه بندی عامل های موثر در گماشته نشدن زنان به پست های مدیریتی در سازمان های دولتی استان یزد". مطالعات زنان، شماره ۱، صص ۱۰۱-۱۲۲.
8. Andersen, M. L., & Taylor, H. F. (2006). "Understanding a diverse society (4th Ed.)". Belmont, CA: Thomson Wadsworth.
9. Birns, B. (1976). "The emergence and socialization of sex differences in the earliest years". *Merrill Palmer Quarterly*, 22, PP:229-251.
10. Birrell, S. (2000). "Feminist theories for sport". In J. Coakley and E. Dunning (Eds.), *Handbook of sport studies* (PP: 61-76).
11. Chepyator-Thomas, J., & Ennis, C. (1997). "Reproduction and resistance to the culture of femininity and masculinity in secondary school physical education". *Research Quarterly for Exercise and sport*, 68, PP:89-99.
12. Clément-Guillotin, C. Fontayne, P (2011). "Situational Malleability of Gender Schema: The Case of the Competitive Sport Context". *Sex Roles* 64:PP:426-439.
13. Connell, R. W. (1990). "An iron man: The body and some contradictions of hegemonic masculinity". In M. Messner & D. Sabo (Eds.), *Sport, men, and the gender order: Critical feminist perspectives*. Champaign, IL: Human Kinetics.
14. Connell, R. W., & Messerschmidt, J. W. (2005). "Hegemonic masculinity: Rethinking the concept". *Gender and Society*, 19(6), PP:829-859.

15. Dewar, A. (1993). "Sexual oppression in sport: Past, present, and future alternatives". In A. G. Ingham & J. W. Loy (Eds.), *Sport in social development* (pp. 147-165). Champaign, IL: Human Kinetics.
16. Engel, A. (1994). "Sex roles and gender stereotyping in young women's participation in sport". *Feminism & Psychology*, 4, PP: 439-448.
17. Gill, D. L. (1995). "Gender issues: A social-educational perspective". In S. M. Murphy (Ed.), *Sport psychology interventions* (pp. 205-234). Champaign, IL: Human Kinetics.
18. Hall, M. A. (1996). "Feminism and sporting bodies". Champaign, IL: Human Kinetics.
19. Hannon, J., Soohoo, S., Reel, J., & Ratliffe, T. (2009). "Gender stereotyping and the influence of race in sport among adolescents". *research Quarterly for Exercise and sport*, 80(3), PP:676-684.
20. Holland, A., & Andre, T. (1994). "Athletic participation and the social status of adolescent males and females". *Youth & Society*, 25(3), PP:388-401.
21. Hyde, J. (1981). "How large are the cognitive differences?" *American Psychologist*, 36, PP:892-901.
22. Kane, Emily W. (1998). "Men's and Women's Beliefs about Gender Inequality: Family Ties, Dependence, and Agreement". *Sociological Forum*, 13:PP:611-637.
23. Kane, M., & Snyder, E. (1989). "Sport typing: The social "containment" of woman". *Arena Review*, 13, PP: 77-96.
24. Klomsten, A. T., Marsh, H. W., & Skaalvik, E. M. (2005). "Adolescents' Perceptions of Masculine and Feminine Values in Sport and Physical Education: A Study of Gender Differences". *Sex Roles*, 52. (9-10) s. PP:625-636.
25. Koivula, N. (1995). "Ratings of gender appropriateness of sports participation: Effects of gender-based schematic processing". *Sex Roles*, 33, PP: 543-557.
26. Koivula, N. (2001). "Perceived characteristics of sports categorized as gender-neutral, feminine and masculine". *Journal of Sport Behavior*, 24, PP:377-393.
27. Marecek, J. (1995). *Gender, politics and psychology's ways of knowing*. *American Psychologist*, 50(3), 162-163.
28. McCallister, S. G., Blinde, E. M., & Phillips, J. M. (2003). "Prospects for change in a new millennium: Gender beliefs of young girls in sport and physical activity". *Women in Sport and Physical Activity Journal*, 12(2), PP:83-110.
29. McClung, L. and Blinde, E. (2002). "Sensitivity to gender issues: Accounts of women intercollegiate athletes". *International Sports Journal*, winter, PP:117-133.

30. Messner, M. (1988). "Sports and male domination: The female athlete as contested ideological terrain". *Sociology of Sport Journal*, 5:PP:197-211.

31. Messner, M. A. (2002). "Taking the field: Woman, men and sports" (Vol 4). Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.

32. Metheny, E. (1965). "Connotations of movement in sport and dance". Dubuque, IA: Wm. C. Brown

33. Ress, R., Brandel-Bredenbeck, H., & Brettschneider, W. (1999). *Globalizing gender: A study of sports stereotyping among German and American adolescents*. *International Sports studies*, 21(1), PP:5-22.

34. Riemer, B., & Visio, M. (2003). "Gender typing of sports: An investigation of Metheny's classification". *Research Quarterly for Exercise and sport*, 74, PP:193-204.

35. Ross S, R., (2008). "Perspectives of Women College Athletes on Sport and Gender". *Sex Roles*, 58:PP:40-57.

36. Sabo, D., & Messner, M. A. (1993). "Whose body is this? Women's sports and sexual politics". In G. Cohen (Ed.), *Women in sport: Issues and controversies* (pp. 15-24). Newbury Park, CA: Sage.

37. Sabo, D., & Messner, M. A. (2001). "Whose body is this? Women's sports and sexual politics". In G. L. Cohen (Ed.), *Woman in sport: Issues and controversies* (pp. 25-36). Reston, VA: National Association for Girls and Woman in sport.

38. *Women 2000 and beyond*. UNITED NATION. "Division for Advancement of Women". (2007). <http://www.un.org/womenwatch/daw>.

39. "Women in the Olympic Movement". July 2009. studies_centre@olympic.org